

'Ik herinner me alles heel, heel goed'

De besnijdenis van Zarah Mahamed

len van Nieuwenhuijzen

Zarah Mahamed is een jonge Nederlandse vrouw, afkomstig uit Somalië, die deelneemt aan Pharos' jongerenboard No Game. Zij is als zevenjarig meisje besneden. Ik vraag haar of zij daarover zou willen vertellen voor Phaxx en dat zegt ze meteen toe. Eerst wil ze geen foto's van zichzelf bij het interview, want 'ik ben niet belangrijk, mijn verhaal dient de meisjes die nu op de nominatie staan om besneden te gaan worden, opdat de wereld weet en ingrijpt'. Later vindt ze het goed, dat de fotografe meekomt, omdat 'iedereen mag weten wie ik ben en waarvoor ik sta'. Op een ochtend in augustus praten we in haar ruime, kleurig ingerichte studentenflat.

Vind je 't moeilijk om je verhaal te vertellen?

Ja, ik heb gisteravond gehuild en vannacht slecht geslapen. Ik hoop maar dat het goed gaat. Om te beginnen wil ik zeggen dat ik niet gereduceerd wil worden tot een besneden vrouw. Mijn portret staat al op folders, ik was in februari op het journaal, en nu ga ik het verhaal over mijn besnijdenis vertellen. Maar ik ben meer dan dat. Ik ben geboren in Somalië, 29 jaar en in 1995 naar Nederland gevlucht. Ik ben bezig met de opleiding sociaal-pedagogisch werk en loop stage bij een peuterkresj. Wij hebben 14 heel lieve kinderen. Verder woon ik lekker, ik heb vrienden en vriendinnen, ik ben gelukkig. Het ergste wat me is overkomen, is de besnijdenis, het beste dat ik Afrikaanse ben.

Wil je vertellen over je jeugd in Somalië?

Ik ben op 1 juli 1976 geboren in het dorp Giohar. Tenminste, dat denk ik. Veel Somaliërs weten niet precies wanneer ze geboren zijn. Toen een dag later mijn neef werd geboren, spraken mijn moeder en mijn tante al af dat ik met hem zou trouwen. Toen ik huwbaar was, moest ik door de oorlog vluchten, waardoor ik godzijdank die neef misliep... Ik heb twee broers en een zusje dat een jaar jonger is. Mijn ouders zijn gescheiden toen ik twee jaar was. Mijn vader heeft nog vijf kinderen uit twee andere huwelijken. Na de scheiding is mijn moeder teruggegaan naar haar ouders, want in Somalië kan een vrouw niet alleen blijven. Daar waren ook mijn oom en tante met hun kinderen. Mijn opa en oma waren heel lief. Mijn opa had een eigen bioscoop, dat was leuk, wij gingen heel vaak films kijken. Toen ik zes was is mijn opa overleden, en toen ik zeven was werd ik besneden.

We zijn met z'n vieren tegelijk besneden, twee nichtjes, mijn zusje is en ik. Voor de besnijdenis heeft mijn moeder mijn vader om geld gevraagd. De vroedvrouw, maar vooral het feest is erg duur. Mijn vader weigerde, want voor hem hoefden wij niet besneden te worden.

Vlak na mijn besnijdenis is mijn moeder hertrouwd. Toen moest ik bij mijn vader gaan wonen in Mogadishu. Dat zijn de regels: als je moeder hertrouwt, moeten de kinderen naar de vader. Ik vond het wel leuk bij mijn vader; ik had meer met hem dan met mijn moeder. Omdat hij veel in het buitenland kwam, was hij liberaler in zijn opvattingen. Alleen had

hij het erg druk met werken, ik zag hem niet zo veel. Mijn halfzus was er ook, maar die moest ook werken. Gelukkig hadden we een werkster, die bij ons woonde en voor ons zorgde.

En vlak daarvoor werd je besneden? Hoe ging dat? Hadden ze jullie voorgelicht?

Nee. Ik hoorde wel, dat mijn moeder en familieleden er met elkaar over praatten: volgende week is het feest. Maar wist ik veel. Die dag waren we met z'n tienden: wij, m'n moeder, m'n tante en nog vier vrouwen. We gingen naar de kliniek. De vrouw die mij ging besnijden, was nota bene vroedvrouw. Als oudste was ik het eerst aan de beurt. Het was de hel. Ik vind mijn moeder en de vroedvrouw niet de enige schuldigen, al die vrouwen waren medeplichtig. De een deed het, en de anderen hebben mij vastgehouden. Aan de andere kant waren zij niet anders gewend, zelf besneden, hun moeders en daar weer de moeders van, generaties lang. Alleen vind ik het nog steeds vreemd, dat mijn moeder het goed vond, want zelf heeft zij alleen Sunna gehad. Een klein sneetje is dat. Als ze zelf die ellende niet heeft meegemaakt, waarom liet ze het dan bij ons doen?

Ik werd besneden zonder verdoving. Ik kan me alles herinneren, heel goed herinneren. Ik lag op een grote eettafel, op een plastic onderlaken. Ja, ik zie het weer voor me. Twee vrouwen hielden mijn benen vast, wijd uit elkaar, alsof ik geslacht werd; twee hielden mijn armen vast, en de ander mijn hoofd. De vroedvrouw pakte een scheermes. En toen voelde ik iets, dat niet te beschrijven is. Zo'n pijn als ik nooit in mijn leven gehad heb.

Ik kan het me heel goed herinneren. Ze zette het mes in mijn rechterschaamlip. In één keer weg. Ik begon te huilen, te huilen, zo'n pijn, en ik trilde over mijn hele lichaam, pijn tot in m'n hersenen. Het leek alsof ik elektrische schokken kreeg. Door de pijn was ik zo sterk dat ze moeite hadden om me vast te blijven houden.

Zo gaat het dus: eerst de schaamlippen in z'n geheel wegsnijden en dan een stukje van de clitoris. Het gebeurt ook, dat de hele clitoris wordt weggesneden, vaak bij mensen die van het platteland komen. Die zijn nog dommer dan de mensen uit de stad. Ik had dus nog geluk. Daarna werden de plekken waar de schaamlippen zaten, dichtgenaaid. Onderaan bleef een héél, héél klein gaatje open. Om mijn benen bonden ze een touw, van boven tot onder. Zo kon ik alleen maar met muizenstapjes lopen, omdat met grote stappen of spelen de wond weer opengaat. Dat touw moet vier weken blijven zitten!

Ik riep maar: Mama, mama. Zij kon er niet tegen, ze is natuurlijk ook moeder, ze voelde mijn pijn. Maar op een gegeven moment kwam ze binnen en zei: 'Niet huilen, ik ga een horloge voor je kopen'. Toen moest ik van de tafel af. En ik zag al dat bloed, zóveel bloed. Omdat het op dat plastic terecht was gekomen, dreef het. Ik dacht: Is dat allemaal van mij? Eenmaal thuis dekte mijn moeder een matrasje op de grond. Je mag vier weken niet op bed slapen, omdat je daar vanaf kunt vallen en de wond dan kan opengaan. Ze zei: zoek maar even steun bij de muur. Zitten kon natuurlijk niet, dan scheurde alles weer open. Ik stond daar met het touw om mijn benen en voelde me draaijerig worden van de pijn en het bloedverlies. Alles begon te draaien, daarna was er niets meer. Ik weet niet hoe lang ik bewusteloos ben geweest. Toen ik bijkwam, hoorde ik een heleboel mensen om me heen, familie, burens, de vroedvrouw die ze hadden laten halen en ze huilden allemaal. Ze dachten dat ik dood was. Ik hoorde ze praten over mijn dood, maar ik

kon niets zien, alles was donker.

Maar ik wás niet dood. God heeft mij wakker gemaakt en had daar een reden voor: ik moest opgroeien en kinderen helpen om niet besneden te worden. Dat begreep ik later heel goed. Eindelijk kon ik de mensen zien, en ze zagen me kijken en riepen: Ze leeft, goddank, ze leeft. Aan het eind van die dag moest ik plassen. Ik dacht: Hoe moet ik dat doen, het moest in elk geval staande. Mijn moeder ging mee naar de wc. Ik hield het maar op, omdat ik niet wist hoe het moest. Toen kon ik het niet meer ophouden en de plas kwam eruit, zo op de vloer. Dat deed weer zó ontzettend pijn, ik moest weer zo schreeuwen. Op de vloer zag ik alleen maar bloed. Mijn zusje en mijn nichtjes hoorden mij schreeuwen en werden heel bang. Daarna moesten zij plassen. Vreselijk.

Die vier weken heb ik heel weinig water gedronken, alleen af en toe een klein slokje, want met te veel plassen zou de wond scheuren. Dat was heel zwaar, ik had vreselijke dorst. Omdat ik nauwelijks mocht drinken, at ik ook haast niks. Op een dag gingen mijn moeder en mijn tante boodschappen doen, en wij waren voor het eerst met ons vieren thuis, mijn nichtjes, mijn zusje en ik. Toen zijn we stiekem heel veel water gaan drinken, ik denk wel liters elk. Het kon me niks meer schelen. We hebben de grote ketel meegenomen in de wc, ons daar opgesloten en ons bezat aan water, heerlijk was dat.

Wanneer ben je boos geworden over het feit dat je besneden bent?
Pas toen ik hier in Nederland was. Daarvoor niet, het leek gewoon bij het leven te horen. Hier kreeg ik vriendinnen die het niet hadden meegemaakt, en natuurlijk gingen we ook praten over seks. Die vriendinnen vonden het zó raar dat ik besneden was en dat seks voor mij alleen maar een angstig idee was, omdat het zo pijnlijk zou zijn. Toen werd ik bozer en bozer. Nadat ik hier twee jaar was, heb ik me laten opereren. Het was een kleine operatie, onder narcose, helemaal zonder pijn.

Een kleine operatie?

Ja, alleen maar openmaken. Dat had ik zelf ook wel gekund, maar ik durfde niet. Ik wilde die operatie niet vanwege de seks, maar om als ieder mens zonder pijn te kunnen plassen en menstrueren. Voor jullie is dat gewoon, voor mij was dat sinds mijn zevende jaar vreselijk. Na de operatie moest ik plassen. Ik ging naar de wc en was er zó aan gewend om goed na te denken en de plas in een klein straaltje naar buiten te laten gaan, omdat anders de pijn te groot was. Maar in één keer klatert er een straal uit, en riep ik oh, oh! De wereld ging open voor mij. Zo lekker kunnen plassen, wat een opluchting. Ik ben zoouou blij. Zo fijn dat ik die operatie heb laten doen. Ik dacht: het is mijn lichaam, ik heb niet voor besnijdenis gekozen. Ik hoor ook verhalen van westerse vrouwen die hun schaamlippen kleiner laten maken – maar dat is een heel ander verhaal, een luxe verhaal.

Heb je met je zusje en je nichtjes later nog contact gehad?

Met mijn zusje heb ik contact, ze woont in Nederland. Wij zijn samen van Somalië naar Ethiopië gevlucht en vandaar naar Kenia. Maar ik ben alleen van Afrika naar Nederland gegaan, zij was er al eerder. Met één van mijn nichtjes heb ik ook nog wel gepraat. Die is heel jong getrouwd. Zij heeft geen operatie gehad, haar man moest haar openmaken. Ik was toen zelf nog niet geopereerd, en was nieuwsgierig hoe dat voelde, dus dat vroeg ik haar. Zij zei: 'O, dat wil je niet weten.'

Het is de tweede keer dat het zo afschuwelijk pijn doet, net als toen'. Hij heeft daar ook geen plezier van. Dat duurt vier weken, heeft ze me verteld.

Weer vier weken.

Ja, elke avond gaat hij in die wond om het gat meer open te maken. Na vier weken vermindert de pijn. En daarna kon zij ook voor het eerst normaal plassen. Dat heb ik niet meegemaakt en daar ben ik erg blij om.

De derde keer – voor mij dus de tweede keer – dat het zo'n pijn doet is met de bevalling. Ik wil graag kinderen ooit – eerst een man vinden natuurlijk – maar hoe moet dat dan? Omdat de boel van binnen nog dicht zit, is er kans dat het kind tijdens de bevalling dood gaat. Het kan stikken als het hoofd er niet goed door kan. De dokter moet dan snel beslissen: inknippen of keizersnede. De moeder loopt ook gevaar door veel bloedverlies. Maar dat is van later zorg.

Je speelt een actieve rol in de voorlichting tegen meisjesbesnijdenis in Nederland.

Ja, dat is mijn opdracht. Maar het is vaak erg emotioneel. Bij de eerste grote bijeenkomst van No Game heb ik die film 'The day I will never forget' gezien en op een bepaald moment ben ik naar buiten gelopen. Ik kon het niet meer aanzien. Ik hoorde het gegil van dat meisje, en dat meisje was ik, alsof ik weer zeven jaar was. Weer ging het door me heen: hoe kan een moeder haar kind dit aandoen!

Het gaat niet om godsdienst, cultuur of traditie, het gaat puur om seks. Seks wordt in Afrika gezien als iets smerigs, schandaligs. Voor meisjes dan. Het gaat alleen maar om de familie-eer. De buitenwereld, daar gaat het om. Als een dochter seks heeft gehad voor het huwelijk, kan de familie het wel schudden in de gemeenschap. En als ze dichtgenaaid is, durft ze geen seks te hebben.

Hoe was het voor jou om te vertellen?

Het ging goed, dat had ik niet verwacht. Maar je moet er echt bijschrijven dat het niet over mij gaat. Ik heb mijn besnijdenis verwerkt, met mij gaat het goed. Ik wil alleen de stem zijn voor al die meisjes, die zelf geen stem hebben. Dit mag niet meer langer duren.

De persoonsgegevens van betrokkene zijn gefingeerd.